

نگرش دانش آموزان ممتاز
دختر دوره راهنمایی نسبت به:

درس، مدرسه و شغل

انتخاب شده اند.

□ تعریف دانش آموزان ممتاز

این دانش آموزان دارای برترین نمرات در استان خود می باشند.

□ بررسی نتایج تحقیق

نتایج این تحقیق به شرح پیوست، در دو قسمت اصلی، مسائل آموزشی و نگرش به شغل مورد بررسی قرار می گیرد.

الف: مسائل آموزشی

۱- نگرش دانش آموزان نسبت به مواد آموزشی

مواردی که تحت این عنوان مورد بررسی قرار می گیرند عبارتند از کتابهای درسی، امتحان، تکلیف شب و غیره. نیمی از دانش آموزان گفته اند که «از مردود شدن می ترسم». با توجه به اینکه این افراد دانش آموزان ممتاز سراسر کشور هستند ترس آنها تأمل برانگیز و نیازمند تحقیق و ارزیابی مستقل است. ۹/۳ درصد این دانش آموزان نیز اشاره کرده اند که از امتحان می ترسم.

نحوه نگرش دانش آموزان ممتاز نسبت به دروس در سئوالات زیر مشخص می باشد:

۲۳ درصد از دختران ممتاز مقطع راهنمایی از اینکه مجبورند دروسی را که دوست ندارند، بخوانند گله مندند و از این میان ۱۹/۲ درصد اشاره داشته اند که بعضی دروس را دوست نداریم. عدم علاقه دانش آموزان ممتاز به بعضی از دروس، ناشی از مشکل درک کتب درسی است که تنها از جانب ۱/۸ درصد این دانش آموزان مطرح گردیده است.

نحوه انجام تکالیف درسی و میزان آن از جمله مواردی است که در این بررسی مورد پرسش واقع گردیده است. حجم زیاد تکلیف شب از سوی ۸/۹ درصد این گروه از دانش آموزان مطرح گردیده است و معدودی از آنها (۹ دهم درصد) نیز اعلام کرده اند که «نمی دانم تکالیف درسی را چگونه انجام دهم». و به همین میزان گفته اند «به درس خواندن علاقه ندارم». در رابطه با عنوان درسی ۱۲/۲ درصد پاسخ دهندگان گفته اند که «در ریاضیات اشکال دارم» و ۱۱/۲ درصد نیز در درس دیکته و انشا با مشکل مواجه هستند.

۲- نگرش دانش آموزان نسبت به محیط آموزشی

محیط آموزشی که شامل کلاس و مدرسه می باشد از

○ فخرالسادات رهبرنیا

● مقدمه

دانش آموزان با استعداد و ممتاز به عنوان کسانی که از ذخیره های جامعه به حساب می آیند، از جایگاه ویژه ای برخوردارند و لزوم بررسی دیدگاهها و نظرات آنها در زمینه های گوناگون کاملاً ضروری به نظر می رسد.

دفتر مشاوره و تحقیق آموزشی درصدد برآمد تا به بررسی دیدگاه این گروه از دانش آموزان در ابعاد مدرسه، درس و شغل بپردازد، بدین منظور پرسشنامه ای براساس پرسشنامه بررسی مشکلات جوانان تهیه گردید و در تابستان ۶۹ در اختیار نمونه های این تحقیق قرار گرفت. نتایج این پرسشنامه که در ادامه خواهد آمد ما را در شناخت عمیق تر نسبت به این نیروها باری خواهد نمود و امید که با اینگونه تحقیقات برنامه ریزیهای دقیق تری در جهت استفاده هر چه بیشتر و بهتر از این استعدادهای سرمایه ها صورت پذیرد.

□ اهداف

- شناخت و رفع مشکلات ناشی از درس و مدرسه
- توجه دادن به مسئولین در زمینه علائق شغلی دانش آموزان ممتاز
- جذابیت دادن به مشاغل که مورد نیاز جامعه بوده ولی از جانب دانش آموزان ممتاز مورد توجه قرار نمی گیرد.

□ جامعه آماری و نمونه گیری

جامعه تحت مطالعه این تحقیق را ۲۱۳ نفر از دختران دانش آموز ممتاز دوره راهنمایی کشور تشکیل داده اند. این تعداد در پایه های دوم و سوم راهنمایی و از استانهای مختلف کشور می باشند. نحوه نمونه گیری به صورت تصادفی ساده می باشد و نمونه های تحقیق از میان دانش آموزان هم سطح خود

از نمراتشان اظهار ناراحتی می نمایند. ۱۰/۷ درصد دانش آموزان گفته اند که «هنگام صحبت کردن در کلاس می ترسم» و تعدادی به «تمرکز حواس برای درس خواندن ندارم» اشاره نموده اند که ۹/۳ درصد را شامل می شوند. ۸/۹ درصد از دانش آموزان دختر ممتاز در مقطع راهنمایی گفته اند: به اندازه کافی با هوش نیستند. تعداد ۴/۲ درصد اشاره کرده اند که «کم حافظه هستم» یا «کندخوان هستم». ۳/۲ درصد «در نوشتن اشکال دارم» ۲/۳ درصد گفته اند که یک کلاس عقب هستند.

در مورد نحوه پاسخگویی به سؤالات کتبی و شفاهی ۸/۴ درصد گفته اند «به سؤالات شفاهی خوب جواب نمی دهم» در حالی که تنها ۴ دهم درصد گفته اند به «سؤالات کتبی خوب جواب نمی دهم» این امر شاید نتیجه تاکید بر سؤالات و امتحانات کتبی در سیستم ارزشیابی باشد.

۵- نیازهای اطلاعاتی دانش آموزان

بیشترین تاکید دانش آموزان در مورد نیازهای اطلاعاتی این است که «اطلاعات بیشتری درباره دانشگاه می خواهم». این مسئله ای است که ۸۵/۹ درصد دانش آموزان دختر ممتاز در مقطع راهنمایی به آن اشاره داشته اند. ۱۷/۸ درصد از پاسخ دهندگان نیز گفته اند «نمی دانم در چه رشته ای تحصیل کنم».

با توجه به نظرات ارائه شده می توان استنباط نمود که علاقه و گرایش شدید دانش آموزان به ادامه تحصیل و نگرانی ایشان نسبت به آینده سبب این نگرانیها گردیده است.

□ پیشنهادات

۱- از آنجا که تعداد زیادی از دانش آموزان عنوان کرده اند که از خواندن دروسی ناراضی هستند و یکی از جنبه های تدوین کتب، ایجاد علاقه و انگیزه در خواننده می باشد لذا پیشنهاد می شود تا تجدیدنظری در محتوای کتب درسی مقطع راهنمایی با تاکید بر نظرات دانش آموزان این مقطع صورت گیرد.

۲- استفاده از روشهای خشک و یکنواخت در ارائه

جایگاه خاصی در نظر دانش آموزان برخوردار می باشد. ۴۰/۸ درصد دختران ممتاز در مقطع راهنمایی گفته اند: «مدرسه را دوست ندارم». اما مسائلی که در رابطه با کلاس با آن مواجه می باشند شامل موارد زیر می باشد: (یک پنجم) این دانش آموزان گله دارند که «بحث کافی در کلاس نداریم» حجم زیاد مواد آموزشی به همراه استفاده از روشهای تدریس یکنواخت توسط معلمان باعث شده که معلمان متکلم وحده بوده و دانش آموزان هیچ نقشی در مباحث کلاسی نداشته باشند. شاید به همین دلیل ۱۰/۷ درصد دانش آموزان اعلام کرده اند که «اکثر دلم می خواهد کلاسهایم زود تمام بشوند». موارد دیگر چون «کلاسهای خشک و بی روحی داریم» و «آزادی کافی در کلاس نداریم» نیز از جانب ۷ درصد و ۴/۶ درصد این دانش آموزان مطرح گردیده است.

۳- نگرش دانش آموزان نسبت به معلم

طی دو سؤال به بررسی نظر دانش آموزان دختر ممتاز در مقطع راهنمایی نسبت به معلمان می پردازیم، ۱۵/۴ درصد گفته اند که «معلمان به گفته های خود عمل نمی کنند» و ۴/۲ درصد مطرح کرده اند که «با یکی از معلمان اختلاف دارم». پاسخهای ارائه شده میزان دقت نظر و حساسیت دانش آموزان را در مورد رفتارهای معلمان روشن می سازد از این رو معلمان در برخورد های خود با دانش آموزان بایستی بسیار سنجیده عمل نمایند.

۴- مشکلات فردی دانش آموزان در مسائل آموزشی

مسائلی که دانش آموزان در این زمینه عنوان نموده اند به ترتیب اهمیت عبارتند از به «اندازه کافی وقت صرف درس خواندن نمی کنم» این مورد از سوی ۱۵/۴ درصد دانش آموزان ممتاز سراسر کشور مطرح گردیده است. در ادامه ۱۳/۶ درصد گفته اند که «از نمراتم ناراحت هستم» با توجه به اینکه این دانش آموزان از بین دانش آموزان ممتاز کشور انتخاب شده اند که سطح نمره بالایی دارند اما به دلیل تاکید اولیای مدارس و مدیران و معلمان به نمره ملاحظه می شود که تعدادی از این گروه

دروس توسط معلمین از عواملی است که باعث دلزدگی و در نتیجه رکود و اُفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌گردد لذا ضروری است، معلمین ضمن استفاده از روشهای متنوع در کلاس و قرار دادن زمانی برای پاسخگویی به سؤالات دانش‌آموزان و تشویق آنها در بحث کلاس از خشکی و یکنواختی کلاس بکاهند.

۳- لازم است در دوره‌های آموزش ضمن خدمت؛ کلاسهای جهت روش برخورد مناسب با دانش‌آموزان برای دبیران در نظر گرفته شود.

۴- ایجاد جاذبه بیش از حد برای دانشگاهها باعث هراس دانش‌آموزان درباره آینده‌شان گردیده است، لازم است با توجه به محدودیتهای پذیرش دانشجو در دانشگاهها برنامه‌هایی جهت آمادگی دانش‌آموزان برای ورود به مشاغل دیگر تدارک دیده شود.

۵- با توجه به نظرات دانش‌آموزان در زمینه سوادآموزی ملاحظه می‌گردد که تأکید بر نمره بیش از محتوی و کاربرد اطلاعات می‌باشد و این تأکید ناشی از نظام کلی آموزش و پرورش می‌باشد، لذا تغییر در چنین سیستمی و توجه بیشتر به کاربرد دروس و رشد دانش‌آموزان می‌بایست اساس ارزشیابی در این نظام قرار گیرد.

ب - نگرش به شغل

در این قسمت در پی آنیم تا با دستیابی به علائق شغلی دانش‌آموزان ممتاز، که در آینده نقشهای مؤثری در جریان و روند جامعه خواهند داشت. زوایائی از سمت گیری جامعه را در آینده ترسیم نماییم.

با بررسی پاسخهای ارائه شده توسط دانش‌آموزان دختر ممتاز مقطع راهنمایی در می‌بایم که ۷۸/۴ درصد آنها اشاره کرده‌اند که «حتمأً به دانشگاه خواهیم رفت» و از بین بقیه ۱۶/۴ درصد اعلام کرده‌اند که «هنوز تصمیم نگرفته‌ام که در آینده چکاره شوم»، این امر ناشی از اطلاعات و امکانات محدودی است که بخصوص برای دختران و به طور اخص در مناطق و شهرهای کوچک ایجاد شده است. ۶۰ درصد این گروه گفته‌اند که «حتمأً در رشته پزشکی تحصیل خواهم کرد». جاذبه و مقبولیت این رشته و القانات اجتماعی و خانوادگی باعث شده تا درصد بالایی از این دانش‌آموزان علاقه خود را بدان متوجه سازند در حالی که در کنار این پیشه نیاز جامعه به تربیت متخصصین زبده بخصوص از میان دانش‌آموزان ممتاز، در رشته‌های علوم پایه ضروری می‌نماید.

در زمینه رشته‌های مورد علاقه دانش‌آموزان دختر ممتاز

مقطع راهنمایی مشاهده می‌گردد که ۵۱/۱ درصد علاقه خود را به ادامه تحصیل در رشته ریاضی اعلام کرده‌اند که این علاقه می‌تواند ناشی از درصد بالای قبولی دانش‌آموزان رشته ریاضی نسبت به دانش‌آموزان رشته‌های دیگر در کنکور دانشگاهها باشد. البته دلایل دیگری نیز ممکن است سبب این علاقه شده باشد از آنجمله تأکید بیشتر رشته ریاضی بر تفکر و استدلال و حافظه دانش‌آموز است. درصد دانش‌آموزانی که علاقه خود را به رشته ادبی اعلام نموده‌اند ۱۳/۶ درصد و به رشته علوم سیاسی ۵/۶ درصد می‌باشد.

از دیگر مشاغل مورد توجه دانش‌آموزان دختر ممتاز می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

«یک استاذ دانشگاه خواهم شد» که ۲۹/۱ درصد بدان اشاره کرده‌اند.

«دوست دارم یک هنرمند شوم» از طرف ۱۷/۸ درصد دانش‌آموزان مطرح گردیده است.

۱۴/۵ درصد دانش‌آموزان گفته‌اند که «تحصیلات حوزه‌ای و شغل روحانیت را می‌پسندم» و همین تعداد اشاره کرده‌اند که «دوست دارم در آینده شغل معلمی را انتخاب کنم».

۱۳/۶ درصد دختران ممتاز مقطع راهنمایی اعلام کرده‌اند که «مایلم یک نویسنده یا مترجم کتابهای علمی باشم».

۱۱/۲ درصد اعلام کرده‌اند که «دلم می‌خواهد در آینده یک روانشناس شوم».

۸/۴ درصد دانش‌آموزان گفته‌اند «آرزو دارم بالاخره یک مهندس شوم». و ۵/۶ درصد نیز گفته‌اند «دوست دارم یک خلبان باشم».

۳/۷ درصد اعلام کرده‌اند که «شغلهای آزاد را به شغلهای دولتی ترجیح می‌دهند» و ۲ نفر گفته‌اند «می‌خواهم یک مهندس کشاورزی باشم» و تنها یک نفر اعلام نموده که «می‌خواهم یک تاجر شوم». البته پر واضح است که عدم استقبال از مشاغلی چون مهندسی، شغل آزاد، مهندسی کشاورزی، خلبانی و تجارت متناسب با تفاوت جنسی پاسخ دهندگان می‌باشد.

پیشنهادات

با بررسی نظرات این گروه از دانش‌آموزان روشن می‌گردد که این افراد علاقه و توجه کمی به رشته‌های گروه علوم پایه و علوم انسانی مبذول داشته‌اند، لذا در برنامه ریزی آموزش حرفه‌ای توجه بیشتری نسبت به این رشته‌ها ضرورت دارد ●